

Slovenski Pravnik.

Leto XVII.

V Ljubljani, 15. avgusta 1901.

Štev. 8.

Zavezančev predlog, da naj se ustavi zvršilo, in izjava tirajočega upnika o njem (§ 40 zvrš. reda).

Spisal **Henrik Sturm**, c. kr. okrajni sodnik.

Mnogokrat je zvršilnemu sodišču razsojati o predlogu zavezanca, stavljenem v smislu § 40 zvrš. reda. Posebno pogostem se pa pripeti, da zavezanec v slučaju zvršila zastran denarnih tirjatev, hoteč ustaviti zvršilo, predloži zvršilnemu sodišču pošto prejemnico, kakoršne omenja § 46 odst. 2. zvrš. reda. V tem slučaju je, kolikor mi znano, pri mnogih sodiščih skoraj jedino le ta praksa, da se po predpisu §-a 40 zvrš. reda vzame v zapisnik predlog zavezančev, naj se ustavi zvršilo, in da se potem zasliši tirajoči upnik. To zaslišanje se zvrši po določilu §-a 55 in 56 zvrš. reda ali ustno ali pa na ta način, da se od tirajočega upnika zahteva pismene izjave, in to ali ono postopanje je odvisno od konkretnega slučaja, namreč od večje ali manjše daljave bivališča tirajočega upnika od sedeža sodišča. S predlogom, da naj se ustavi zvršilo, se tedaj, kedar ni moči zaslišati do časa, v katerem bi bilo opraviti kako zvršilno dejanje, združi predlog za odložbo (§ 42 odst. 3. zvrš. reda). Ta praksa je brez dvombe zakonita, vendar ne jedina. Zaželjeni uspeh more zavezanec doseči tudi na drug način. Ceneje je in povzroči manj opravila sodišču, ako se predlog za ustavitvev zvršila sploh ne stavi ali ne vzame v zapisnik.

Zvršilni organ sme po §-u 46 zvrš. reda brez poprejšnjega sodnega ukaza počakati z opravo naloženega si zvršilnega dejanja, če se mu predloži poštna prejemnica, iz katere razvidi, da se je vplačala svota, katero ima tirajoči upnik tirjati. To določilo pa ni tako tolmačiti, da bi omenjena pravica ustavitve pristojala zvršilnemu organu le o priliki, ko opravlja zvršilo, t. j. le tedaj, ko se je zvršilni organ uprav napotil, da opravi naloženo

si izvršilno dejanje. Take utesnitve ni najti niti v citiranem paragrafu niti v drugih zakonitih določilih. Izjema je v tem pogledu le, če je opraviti prvo izvršilno dejanje n. pr. rubežen. Ker izvršilni organ ne sme po §-u 379 odst. 4. opr. reda niti obvestiti zavezanca o preteči mu rubežni, niti ukreniti ničesar, da bi zavezanec o njej zvedel, ne more priti, da bi izvršilni organ, predno začne opravljati rubežen, se mogel ravnati po predpisu §-a 46 izvrš. reda.

Drugače je pa v slučaju, ako je pri izvršilu na premično imovino rubežen že opravljena, prodaja premičnin dovoljena in narok za dražbo določen. Zavezanec je že obveščen o tem, kaj ga čaka, on si poskrbi, da bi se rešil preteče prodaje, potrebni denar, ga pošlje tirajočemu upniku, ki predaleč biva od njega, da bi mu mogel plačati neposredno, in se zglesi pri sodišču s pošto prejemnico, kar se navadno zgodi par dni pred prodajo. Pač bi bilo brezpotrebno, če bi se v tem slučaju vzel v zapisnik predlog, da naj se izvršilo odloži in po zaslišanju tirajočega upnika ustavi. Kakor hitro se predloži poštna prejemnica, je izvršilni organ že določen in ni nikakega zakonitega zadržka, zavezancu nakazati, da naj se obrne na izvršilni organ in mu izroči pošto prejemnico. Le-ta se prepriča o popolnem plačilu terjatve in, če je vse v redu, sestavi v smislu §-a 46 izvrš. reda in l. odst. točke 21 inštrukcije za izvršilni organ poročilo, katero izroči izvršilnemu sodišču. Oprava prodaje odpade in sodišče obvesti o tem tirajočega upnika z obrazcem št. 99^a iz dodatka h knjigi obrazcev. Na ta način se prihranijo zavezancu koleki, ki so za predlog ustavitve potrebni, sodišču ni treba sklepati niti o predlogu za odložbo niti po zaslišanju tirajočega upnika o predlogu za ustavitve, zmanjšajo se vročilni stroški in olajša se delo sodni pisarni, kateri ni treba izdelavati odpravkov različnih sklepov. Skratka: prihranjen je denar, delo in čas.

Da je pa to postopanje popolnoma zakonito, za to je najti zaslonbe v §-u 46 izvrš. reda, a tudi v drugih določilih. Pri normalnem izvršilu na telesne stvari brez komplikacij jenja sodniška delavnost z dovolitvijo prodaje. Ko je prodaja dovoljena, določi izvršilni organ dan prodaje, če ne odredi izvršilno sodišče nič drugega (§ 272 izvrš. r.), on opravi prodajo (§ 275), on mora stvari, ki jih je zastran javne prodaje poslati v drug kraj, odposlati

z zaprosilom za opravo prodaje vročevalnemu in zvršilnemu oddelku sodišča tega kraja (§ 393 opr. reda) in on mora izročiti izkupilo tirajočemu upniku (§ 283 zvrš. r.). Od dovolitve prodaje naprej je torej v normalnih slučajih zvršilnemu organu opraviti z zvršilom. Glede na to in pa na okolščino, da § 46 ne daje zvršilnemu organu samó pravice, počakati z opravo zvršilnega dejanja le tedaj, ko se začenja oprava, je jasno, da se lahko od tega časa naprej, ko je zvršilni organ za opravo prodaje določen, predloži njemu vprašljiva poštna prejemnica, da postopa po smislu l. odst., točke 21 inštr. za zvrš. organe.

To pa, kar se je navedlo za slučaj predložitve poštna prejemnice in se ponavlja v praksi največkrat, velja tudi, ako se zvršilnemu organu dokaže z javnimi ali javno poverjenimi listinami, da je tirajoči upnik potem, ko je bilo izdano naročilo zvršilnega sodišča, dovolil odlog ali odstopil od nadaljevanja zvršilnega postopanja.

Napominani način postopanja po § 46 se da vporabiti večinoma pri zvršilu na telesne stvari, dasi ne izključljivo, ker je vendar včasih zavezancu na tem, da se zvršilo s sodnim sklepom v resnici ustavi. Neporaben pa bi bil pri zvršilu na nepremično imovino in sicer z ozirom na § 207 zvrš. reda radi tega ne, ker je pravokrepna ustanovitev zvršila pogoj za izbris knjižnih zaznamb, dražbenega postopanja se tikajočih.

Če stavi zavezanec v smislu §-a 40 zvrš. reda predlog, da naj se ustavi zvršilo, je o tem pred odločbo zaslišati tirajočega upnika in kadar je odločba po posledikah te zaslišbe zavisna od pozvedbe in ugotovitve spornih dejanskih okoliščin, tedaj je napotiti zavezanca z njegovimi ugovori na pravdo. Brez dvojbe je to določbo §-a 40, le tako tolmačiti, da se mora tirajoči upnik natanko in jasno o zavezančevem predlogu za ustavitev izjaviti; kajti le na podlagi natančne in jasne izjave tirajočega upnika zamore sodišče ali sklepati o ustavitvi ali pa zavezanca po §-u 40 zad. odst. napotiti na pravdo. Če je izjava tirajočega upnika, ki protestuje proti zvršilu, površna, tako da sodišče ne more iz nje zadobiti nikakovega prepričanja o tem, kaj in koliko je spornega, je to izjavo, ako se je pisмено vložila, tirajočemu upniku vrniti v popravo, in ako le-ta ne ugoti

temu nalogu v določenem roku, je smatrati, da ni oddal izjave, ter je ustaviti zvršilo ne glede na njegovo površno vlogo (§ 56 zvrš. reda). Tega načela sicer ne izraža § 40 neposredno, a je pri logični interpretaciji samo ob sebi umevno. Gotovo samo radi tega, ker ni pametnega razloga dvomiti, da mora biti omenjena izjava tirajočega upnika popolnoma jasna, ni zakonodavec tega izrečno omenil, kakor je to storil nasproti dolžnikovemu dolžniku v §-u 301 zvrš. reda.

Dasi je vse to skoraj samo ob sebi umljivo, vendar se praksa ne ravna povsem tako. Največkrat je tudi v tem slučaju stvarni položaj ta, da zavezanec predloži zvršilnemu sodišču pošto prejemnico, iz katere je razvideti, da je tirajoči upnik plačan. Vsled stavljenega predloga, da naj se ustavi zvršilo, se tirajoči upnik sosebo tedaj, če ne biva v okraju zvršilnega sodišča, pozove z uporabo obrazca št. 108, da naj se izjavi o stavljenem predlogu. Zgodi se pa, da se tirajoči upnik zlasti v slučaju, ko ima na podlagi kake razsodbe več in različnih zneskov, od katerih tečejo obresti od različnih dneвов, kratko izjavi, da ni še plačan, čemur je krivo ali to, da se mu noče računati, ali pa da mu niso pristopni zvršilni spisi, iz katerih bi mogel posneti potrebne podatke. Vkljub temu, da je izjava tako površna, zahteva pa tirajoči upnik povrnitev stroškov svoje izjave. Kaj naj ukrene sodišče na podlagi take izjave? Ali naj tedaj, če je iz zvršilnih spisov razvidno, da je terjatev tirajočega upnika z vsemi pripadki plačana zneskom, poslanim po poštni prejemnici, ustavi zvršilo in naj zavrne predlog tirajočega upnika, da se odmerijo stroški izjave, ali pa naj zavezanca z njegovim ugovorom zavrne na pravdo?

V sličnem slučaju je neka prva instanca potem, ko je tirajočemu upniku vsled njegove izjave, da še ni plačan, naložila, naj dokaže, kak znesek in v kateri visokosti ni še plačan. Ko tirajoči upnik temu nalogu ni ustregel, je sodišče zvršilo ustavilo in ni prisodilo tirajočemu upniku stroškov izjave, utemeljujoč, da je iz zvršilnih spisov popolno plačilo razvideti in da tirajoči upnik ni doprinesel dokaza, da bi imel tirjati še kak znesek od zavezanca.

Rekurzno sodišče je ugodilo rekurzu tirajočega upnika proti temu sklepu, naložilo prvi instanci, razveljavši izpodbijani

sklep, odmero stroškov izjave in rekurza tirajočega upnika ter izreklo, da se po §-u 40 zvrš. reda zavezanec napoti na pravdo. Ta odločba se je s tem utemeljila, da se terjatev tirajočega upnika opira na izvršilni naslov, radi česar se mu ne more naložiti še kak drug dokaz, in da je sporna dejanska okolnost plačila.

Po mojem mnenju ne vstreza zakonu niti omenjeni izpodbijani sklep prve instance, niti odločba rekurznega sodišča. Nepravilno je, da je prva instanca zahtevala od tirajočega upnika dokaz za to, kak znesek in v kateri visokosti ni še plačan, nepravilno je pa tudi mnenje, katero izraža rekurzno sodišče namreč, da je zavezanca s svojimi ugovori napotiti na pravdo, dasi je izjava tirajočega upnika nepopolna.

Ker ima tirajoči upnik zase izvršilni naslov, ni nikake zakonite zaslombe za to, da bi se mogli še kaki drugi dokazi od njega zahtevati tekom izvršilnega postopanja. Pač pa je v izvršilnem redu izraženo nasprotno načelo, da je ugovore tekom izvršilnega postopanja, ako odločba zavisi od dozvedbe in ugotovitve spornih dejanskih okoliščin, napotiti na pravdo (§§ 40, 128 in 231 zvrš. reda). Pravilno bi toraj bilo le, ako bi bila prva instanca vrnila nepopolno izjavo tirajočemu upniku v popravo z naročilom, da naj v roku, ki bi mu ga bilo podeliti, navede (ne pa dokaže), kak znesek in v kateri visokosti ni še plačan. Le tedaj moglo bi izvršilno sodišče o tem sklepati, gre li samo za kako pravno vprašanje, ali pa za sporno dejansko okolnost. Če je pravno vprašanje v prepiru, mora o njem vsekakor razsojati izvršilno sodišče brez posebne pravde. Prav lahko pa je mogoče, da je kak predlog tirajočega upnika tekom izvršilnega postopanja povzročil zavezancu samemu kake stroške, katerih plačilo se je naložilo tirajočemu upniku. Ako zavezanec hoče kompenzirati in odračunati te stroške o priliki stavitve predloga, da naj se ustavi zvršilo, tirajoči upnik se pa temu protivi, mora o tem pravnem vprašanju razsojati izvršilno sodišče brez posebne pravde. Na podlagi nepopolne izjave, da terjatev ni še plačana, pa sodišče niti ne ve, bo li treba razsojati o kakem pravnem vprašanju ali pa je sporna le kaka dejanska okolnost, posebno, ako gre za zvršilo zastran več zneskov in je iz izvršilnih spisov samih razvideti, da

je tirajoči upnik po svojem lastnem priznanju že več zneskov sprejel. Mora se torej tirajoči upnik izjaviti o tem, kak znesek in v kateri visokosti ni še plačan, in če pri tem trdi, da tega gotovega zneska ni sprejel, potem je sporna dejanska okolnost in zavrniti je zavezanca na pravdo. Tirajoči upnik se ne more s tem izgovarjati, da mu sploh ni moči povedati, kateri znesek ni še plačan, češ da bi moral pogledati v zvršilne spise, kateri mu pa niso pristopni, ker se nahajajo pri višji instanci ali kjer si bodi. Če je temu tako, potem pa mora tirajoči upnik v smislu § 128 c. pr. r. in § 78 zvrš. reda prositi podaljšanja rokú, za dotično izjavo podeljenega, in na to prošnjo se bi moralo ozirati zvršilno sodišče. Ako bi se pa tirajoči upnik vendarle obotavljal popraviti svojo nepopolno izjavo in navesti mu baje še dolžni znesek, imelo bi to v smislu § 56 zvrš. reda posledico, da se ustavi zvršilo, ker bi bilo smatrati njegovo nepopolno izjavo tako, kakor da se ni oddala.

Iz ravno navedenih razlogov ne zadošča zakonitim določilom po mojem mnenju tudi napominano od rekurznega sodišča izraženo mnenje, da je zavezanca napotiti na pravdo vsled nezadostne izjave tirajočega upnika, da ni še plačan. S tem mnenjem se ne strinjajo niti pozitivna določila zvršilnega reda.

Po določbi §-a 27 se ne sme zvršilo opraviti v večjem obsegu, nego je potrebno, da se dožene zahteva, oznamenjena v zvršilnem dovolilu (primerjaj tudi §§ 14, 41 odst. 2. in 263) in po § 279 je dražbo skleniti, brž ko zadostuje doseženo izkupilo za poplačilo zvršljivih tirjatev vseh upnikov, ki postopajo z zvršilom po prodaji, in pa za založbo vseh pripadkov teh terjatev in stroškov zvršila. Zato določa § 54 št. 2., da mora tirajoči upnik pri denarnih terjatvah že v predlogu, da naj se dovoli zvršilo, navesti znesek, katerega je tirjati po zvršilu, in pa zahtevati postranske pristojbine (pripadke). Zvršilni organ mora toraj vedeti prav natanko visokost terjatve s pripadki vred, da se zamore ravnati na pr. v slučaju prodaje po predpisih §-ov 279 in 283, da od zarubljenih reči proda le toliko, kolikor je za poplačilo terjatve potrebno, in da, če bi kak znesek od izkupila ostal, ga izroči zavezancu. Ako je iz zvršilnih spisov razvidno, da je tirajoči upnik plačan, le-ta pa v svoji izjavi, ki jo je oddal vsled sodnega poziva, le kratko

trdi, da ni še plačan, a ne navede nobenega zneska, kako naj bi se potem, če bi bilo zavezanca napotiti na pravdo in on ne bi te poti nastopil, mogla opraviti prodaja, do katere bi moralo priti, ker se je odložitev zvršila dovolila le do odločbe o predlogu za ustavitev? Niti izvršilni organ, niti izvršilno sodišče ne ve, koliko in kaj hoče tirajoči upnik še imeti. Skratka, prodaja se ne bi mogla opraviti. Sicer pa je tudi uvaževati, da mora biti zavezancu znan znesek, katerega je še dolžan, da se zamore poslužiti po § 200 št. 4 izvrš. reda pristojne si pravice, da plača pred začetkom prodaje tirajočega upnika in tako prepreči prodajo.

Prišli smo do zaključka, da mora tirajoči upnik, kadar je pozvan v smislu § 40 izvrš. reda na izjavo o zavezančevem predlogu, naj se ustavi izvršilo, to izjavo oddati jasno in natanko, da mora tudi, ako ni še popolnoma plačan, v svoji izjavi navesti, kak znesek in v kateri visokosti ima še tirjati, ter da trpi on stroške, katere je poprava nepopolne izjave povzročila.

Nove kriminalistične šole.

Spisal cand. iur. **Janko Polec.**

Uvod.

»Trikrat je narekoval Rim svetu zakone, trikrat združil narode; prvič, ko je bil rimski narod še v polni moči in slavi, v državno; drugič, ko je njegova slava že zatemnela, v versko in tretjič vsled recepcije rimskega prava v pravno jednoto.¹⁾

Toda tretjič rimski duh ni mogel tako popolnoma podjarmiti narodov kakor preje. Rimljani, mojstri, v civilnem pravu, so imeli primeroma jako nerazvito kazensko pravo, ki ni moglo izpodriniti nemškega in cerkvenega.

Epigoni Paula in Ulpijana, Gaja in Papinijana, dobro čuteči to nepopolno zmago, so se neprenehoma trudili zamujeno popraviti in so skrbeli, da je »dežela pravoznanstva« od renesanške

¹⁾ Jhering: »Geist des röm. Rechtes« 1. B.